

Урок 17

Тема. Італія. Місце країни у світі та регіоні.

Мета: дати загальну характеристику Італії; сформувати в учнів систему знань про особливості ЕГП Італії та його вплив на розвиток господарства; дати уявлення про населення та міста Італії, галузеву структуру й територіальні відмінності господарства країни; продовжувати формувати вміння самостійно оволодівати інформацією; розвивати в учнів інтерес до життя, побуту, традицій Італії; виховувати почуття відповідальності, толерантне відношення до культури інших народів.

План

1. Фізико-географічне положення Італії.
2. Населення.
3. Господарство, зовнішньоекономічні зв'язки.

1. Фізико-географічне положення Італії

Італія розташована в південній частині Європи на Апеннінському півострові та островах Сицилія і Сардинія. Її територію омивають води Середземного моря, що сприяє розвитку торговельно-економічних відносин з країнами Південної Європи, Близького Сходу та Північної Африки. Туніська протока завширшки 148 км відокремлює Італію від Північної Африки.

Форма правління і державний устрій. Італія – парламентська республіка. Глава держави – президент. Законодавчий орган – двопалатний парламент (сенат і палата депутатів). За адміністративно-територіальним поділом до складу країни входять 20 областей, які поділяються на 103 провінції. На території Італії розташовані дві карликові держави Європи: Сан-Марино та Ватикан.

Природні умови та ресурси. Майже 80% території країни займають гори: на півночі – Альпи, вздовж усього півострова – Апеннінські гори. На Сицилії височить вулкан Етна – один із найактивніших вулканів світу. На півночі Італії значну площу займає Паданська рівнина. На більшій частині території країни переважає м'який клімат, але в горах бувають суворі й досить снігові зими. Для півдня Італії характерний субтропічний середземноморський клімат. Італійська Рив'єра славиться відомими на весь світ курортами. Лісові ресурси зосереджені в гірській місцевості (29% площі), 8% з них перебувають під охороною держави. У країні створено 5 національних парків. Водні ресурси

забезпечують річки По, Тибр, Арно та озера, найбільші з яких – альпійські. Родючі ґрунти Паданської рівнини на узбережжі Адріатичного моря та на сході інтенсивно використовуються в сільському господарстві. Країна небагата на корисні копалини. Запаси палива є незначними: кам'яне (о. Сардинія), буре (центральна частина Апеннін, Паданська рівнина) вугілля, нафта і газ (о. Сицилія, узбережжя Адріатичного моря). Невеликими є і запаси залізних руд, руд, що містять кольорові метали: бокситів, свинцево-цинкових, молібденових, ртутних. Є досить значні запаси самородної сірки, калійної та кам'яної солей. В Італії добувають всесвітньо відомий білий та рожевий мармур. У промисловому виробництві Італії використовують здебільшого імпортовану сировину.

2. Населення.

Середня густина населення Італії – 190 осіб на 1 км². Населення розміщене досить нерівномірно. Найбільшою мірою заселені Паданська рівнина та західне узбережжя (500 – 1000 осіб на 1 км²). Більшість людей проживають у міських агломераціях (70 %), серед яких найбільшими є Римська, Міланська, Неапольська, Туринська. Багато міст Італії існують понад 2000 років і мають славу історію, що надає великі можливості для розвитку міжнародного туризму. Серед жителів країни 98 % – італійці, а національні меншини (албанці, греки, французи та ін.) проживають переважно на прикордонних територіях. Річний приріст населення низький – 0,2 %. Пануюча релігія – християнство (католицизм). У Римі з 1929 р. існує незалежна держава Ватикан – штаб-квартира римсько-католицької церкви.

3. Господарство, зовнішньоекономічні зв'язки

Італія – одна із семи високорозвинутих країн світу. Основними галузями спеціалізації економіки є машинобудування, кольорова металургія, хімічна, харчова та легка промисловість. Значно розвинуті також енергетика, чорна металургія, рибальство та землеробство. Як видно з діаграми, важливу частину італійської економіки становлять не галузі матеріального виробництва, а сфера обслуговування (освіта, охорона здоров'я, юридична, фінансова справа, органи управління, туризм). Для господарства характерною є диспропорція у розвитку між промисловою північною та аграрною південною частинами країни. Електроенергетика забезпечує потреби держави в електроенергії. ТЕС, які дають найбільшу частину від усієї електроенергії, що виробляють в країні, використовують продукцію нафтопереробних заводів, розміщених переважно в центрі Італії та на узбережжях Лігурійського, Тірренського, Адріатичного морів. Більшість ГЕС розташована на півночі країни, в Альпах. АЕС розміщено поблизу великих промислових центрів, таких як Рим, Мілан, Турин. Найбільшими центрами чорної металургії є Неаполь, Таранто, Генуя та ін. Вони працюють переважно на привізній сировині. З галузей кольорової металургії

розвинуте виробництво алюмінію та магнію. Основні підприємства розміщені на півночі, біля ГЕС. Виробництво свинцю зосереджено на о. Сардинія та в Тоскані, цинку й міді – на півночі Італії, ртуті – у Тоскані.

Машинобудування - основна галузь промисловості країни. В його структурі провідними є автомобілебудування (Турин, Мілан, Неаполь, Модена), суднобудування (Неаполь, Генуя, Трієст), верстатобудування (Флоренція, Мілан, Турин), електротехнічне виробництво (Мілан, Турин, Рим, Неаполь), авіабудування (Неаполь, Палермо, Турин).

Хімічна промисловість – одна з найрозвинутіших та монополізованих галузей країни. Вона використовує переважно власну сировину і виробляє мінеральні добрива, кислоти, синтетичні волокна, фарби, пластмаси тощо.

Легку можна віднести до найстаріших галузей. У текстильній промисловості використовують імпортовану сировину (вовна і бавовна). Розвинута шкіряно-взуттєва галузь. Мілан вважається міжнародним центром моди. Італійський одяг, шкіряні вироби високо цінують у світі.

З галузей харчової промисловості розвинуті борошномельна, маслобійна, виноробна, цукрова, олійна. Їх продукція повністю задовольняє потреби населення, крім того, вона експортується.

У сільському господарстві основною галуззю є рослинництво. Із зернових на півдні країни вирощують тверді сорти пшениці, кукурудзу, ячмінь, просо, гречку. З технічних культур найбільші площі займають цукрові буряки і потюнь. Чималу роль відіграють садівництво та виноградарство. З вирощування оливок та апельсинів країна посідає 1-ше місце у світі. Італійські лимони становлять 80% річного європейського врожаю, їх експортують майже в усі країни Європи. У садах Італії ростуть мигдаль, горіхи, яблука. З виробництва вина Італія посідає одне з перших місць у світі.

Тваринництво спеціалізується на розведенні великої рогатої худоби молочно-м'ясного напрямку, свиней, овець та кіз. Італія

має великий риболовецький флот, який займається здебільшого виловом тунця, сардин у Середземному морі.

Транспорт є добре розвинутим. Основне навантаження у зовнішніх перевезеннях припадає на морський транспорт (90%). Значну роль відіграють порти: Генуя, Неаполь, Рим, Трієст, Венеція. Внутрішні перевезення, в основному, забезпечує автотранспорт. Відома своєю потужністю автострада «Сонце»: Мілан – Рим – Неаполь. Залізниці, що пролягли вздовж західного і східного узбережжя країни, здійснюють також внутрішні перевезення. Але становище на залізницях Італії нині вважають критичним, оскільки немає сучасних, модернізованих залізничних колій, а рухомий склад – застарілий. У країні налічується понад 30 діючих аеропортів, найбільші – в Римі та Мілані. Поромні переправи підтримують зв'язки з островами та Грецією. Через країну проходять нафто- і газопроводи.

Зовнішньоекономічні зв'язки. Майже 90% усього експорту країни припадають на товари промислового виробництва (прокат, автомобілі, верстати, трактори, електротехніка, хімікати, меблі, текстиль, взуття, одяг, харчові продукти, оливки, вино, макаронні вироби). В імпорті переважають паливо та сировина. Основними торговими партнерами Італії є країни ЄС, США. Розвиток туризму зумовлений географічним положенням, субтропічним кліматом, наявністю великої кількості пам'яток культури і багатую історією. Італія посідає 3-тє місце в світі за кількістю туристів, які її відвідують (150 млн осіб), і одержує від міжнародного туризму значні прибутки (близько 22 млн доларів США). Популярними туристичними об'єктами є Альпи та Лігурійське узбережжя, а також стародавній Рим, культурні центри Мілан, Флоренція, Венеція, Неаполь, Генуя. Частка товарообміну Італії з Україною становить 2,1 %.

Питання для самоконтролю

У цій частині країни:

- 1) народжуваність населення вища;
- 2) у тваринництві переважає вирощування дрібної рогатої худоби;
- 3) розташовані найбільші міста країни (Мілан, Турин);
- 4) зосереджено понад половину промислового виробництва;
- 5) високий рівень безробіття;
- 6) чітко виражені риси аграрного району;
- 7) найбільш густа транспортна система;
- 8) найбільшим промисловим центром країни є місто Неаполь.

2. Вправа «Закінчи речення»

1. На півдні Італія омивається водами.....

2. На півночі межує із країнами
3. Найбільший морський порт Італії –
4. В країні переважає релігія.....
5. Місто на воді –
6. Італія посідає I місце за світовим збором.....
7. Випускає такі марки автомобілів.....
8. У сільському господарстві країни провідне місце займає.....

Опрацювати параграфи підручників (за вибором):

1) § 10. Безуглий В.В. Географія (рівень стандарту): підручн. для 10 кл. закл. заг. серед. освіти навч. закл. – Київ: Генеза, 2018. – 192 с.

2) § 27. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. Географія: Підручн. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Харків: Оберіг, 2010. – 304 с.